

धर्मशास्त्र
शास्त्री : प्रथम-सत्रार्द्धः

DSCC – 1

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	धर्मलक्षणम्- 1 धर्मस्य व्युत्पत्तिः निर्वचनं च 2. धर्मलक्षणम् 3. धर्मस्य परिभाषा 4. धर्मस्रोतांसि 5. धर्मभेदाः 6. धर्मशब्दार्थः 7. षड्विधस्मार्तधर्मः 8. आचारः परमो धर्मः 9. साधारणधर्मः 10. देशधर्माः 11. युगधर्माः 12. धर्मप्रशंसा 13. धर्मशास्त्रस्य लक्षणम् 14. कुलधर्माः	1	16-20
2	सृष्टिप्रकरणम्- 1 जगदुत्पत्तिवर्णनम् 2. वेदत्रयसृष्टिः 3. ब्राह्मणः सृष्टिः 4. नारायणलक्षणम् 5. ब्राह्मणः स्वरूपम् 6. कालादीनां सृष्टिः देवगणादिसृष्टिश्च 7. कामक्रोधादिसृष्टिः 8. धर्माधर्मविवेकः 9. सूक्ष्मस्थूलादेरुत्पत्तिः 10. कर्मानुसारिणी सृष्टिः 11. स्त्रीपुरुषयोः सृष्टिः 12. मनोरुत्पत्तिः 13. मरीच्यादेरुत्पत्तिः 14. यक्षगान्धर्वमेघपशुपक्षिकृमिकीटजरायुजादीनां सृष्टिः 15. महाप्रलयस्वरूपं चतुर्युगप्रमाणं च 16. जीवस्योत्क्रमणम् 17. जीवस्य देहान्तरग्रहणम् 18. महाभूतसृष्टिक्रमः 19. कालादीनां सृष्टिः 20. नारायणस्वरूपम्	1	16-20
3	स्नातकधर्मः- 1 गुरुदक्षिणा 2. समावर्तनकालः 3. स्नातकभेदः 4. स्नातकस्य शौचाशौचविधिः 5. इन्द्रियसंयमविधिः 6. भोजनविधिः 7. यात्राविधिः 8. शिष्टाचारविधिः 9. स्नातकव्रतम्	1	16-20

धर्मशास्त्रविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. ललित कुमार साहू

दिनांकः 15.06.24

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

4	विवाहसंस्कारः- 1 विवाहस्वरूपम् 2. विवाहोद्देश्यम् 3. विवाहभेदाः 4. विवाहे कन्यालक्षणम् 5. विवाहे सापिण्ड्यविचारः 6. कन्याहरणे दण्डः 7. विवाहान्तरे हेतुः 8. विवाहलक्षणानि 9. सापिण्ड्यविचारः 10. गोत्रप्रवरनिर्णयः 11. वरगुणाः 12. विवाहव्यवस्था 13. विवाहे दोषाः 14. कन्यादातृक्रमः 15. कन्यादानकालः 16. आधिवेदननिमित्तानि 17. मधुपर्कः 18. विवाहे अशौचनिर्णयः 19. पुनर्विवाहव्यवस्था 20. विवाहसंस्कारविधिः 21. असवर्णविवाहदोषाः 22. असवर्णविवाहे जात्युत्कर्ष अपकर्षश्च।	1	16-20
---	---	---	-------

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

1 मनुस्मृतिः 2. याज्ञवल्क्यस्मृतिः 3. हारीतस्मृतिः 4. गौतमधर्मसूत्राणि 5. बौधायनधर्मसूत्राणि 6.
स्मृतिचन्द्रिका (देवणभट्टः) 7. आपस्तम्बधर्मसूत्राणि 8. धर्मद्रुमः - राजेन्द्र पाण्डेय 9. धर्मशास्त्रस्येतिहासः-
डॉ. खगेश्वरमिश्रः 10. धर्मशास्त्र का इतिहास - अर्जुन कश्यप चौवे 11. विष्णुस्मृतिः 12. याज्ञवल्क्यस्मृतिः

धर्मशास्त्रविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. ललित कुमार साहू

दिनांकः 15.06.24

हस्ताक्षरम्

धर्मशास्त्र
शास्त्री : प्रथम-सत्रार्द्धः

DSCC – 2

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	उपनयनसंस्कारः- 1 उपनयनकालः 2. ब्रह्मचारिणां दण्डाजीनोपवीतादीनां विचारः 3. ब्रह्मचारिणां भिक्षाग्रहणविधिः 4. उपनयनसंस्कारविधिः।	1	16-20
2	ब्रह्मचारिधर्मः- 1 विद्यारम्भकालः 2. अनुपनीतधर्माः 3. बालादिलक्षणम् 4. उपनयनकालाः 5. अनुपनीते ब्रात्यता 6. उपेतृकर्म 7. ब्रह्मचारिणां दण्डाजीनवस्त्रमेखलोपवीतादीनां लक्षणम् 8. ब्रह्मवर्तादिदेशलक्षणम् 9. शौचाशौचविचारः 10. तीर्थलक्षणम् 11. अभिवादनविधिः 12. भिक्षाटनविधिः 13. भोजननियमः 14. ब्रह्मचर्यनियमाः 15. आचार्यादिलक्षणानि 16. इन्द्रियसंयमविधिः 17. प्राणायामविधिः 18. त्रिवर्गविचारः।	1	16-20
3	अध्ययनविधिः- 1 अध्ययनधर्माः 2. विद्यानाशहेतवः 3. गुरुधर्माः 4. विद्यादानफलम् 5. अनध्यायाः 6. नैमित्तिकानध्यायाः 7. तात्कालिकानध्यायाः 8. अहोरात्रावनध्यायाः 9. पक्षिण्यनध्यायः 10. त्रिदिनानध्यायः 11. त्रिमासानध्यायः 12. षण्मासानध्यायः 13. अनध्यायस्यापवादः 14. वेदव्रतानि 15. व्रतलोपप्रायश्चित्तम् 16. अध्याप्याः	1	16-20

धर्मशास्त्रविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. ललित कुमार साहू

दिनांक : 15.06.24

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

4	गृहस्थधर्मः- 1 गृहस्थाश्रमकालः 2. दारोपगमनकालः 3. गृहस्थाश्रमप्रशंसा 4. स्त्रीधर्माः 5. गृहस्थस्य नव सुनीतयः 6. नव कनीतयः 7. नव गोपनीयकर्माणि 8. नव कथनीयकर्माणि।	1	16-20
---	--	---	-------

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

1 मनुस्मृतिः 2. याज्ञवल्क्यस्मृतिः 3. गौतमधर्मसूत्राणि 4. पारस्करगृह्यसूत्रम् 5. संस्कारतत्त्वम्
(रघुनन्दनः) 6. कृत्यचिन्तामणिः 7. गौतमधर्मसूत्रम् 8. याज्ञवल्क्यस्मृतिः 9. मनुस्मृतिः 10. संस्कारमयूखः
(नीलकण्ठभट्टः) 11. गृहस्थरत्नाकरः (चण्डेश्वरठाकुरः)

धर्मशास्त्रविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. ललित कुमार साहू

दिनांकः 15.06.24

हस्ताक्षरम्